

דף לג.

עין משפט א.

הו"מ סימן קח סעיף יז

יז. כב. אין נפרעים מנכסי יתומים אפי' שהם גדולים אלא בשבועה ה', ואם נפרע מהם שלא בשבועה מנדים אותו עד שישבע א'.

עין משפט ב.

הו"מ סימן קמט סעיף כא

כא. מי שהחזיק בנכסי קטן ב ואמר משכון הם בידי ויש לי עליהם חוב הואיל ואילו רצה היה אומר לקוחים הם בידי נאמן, שהרי אינה מוחזקת שהיה לאביו של זה. וע"כ גובה ב' מה שטען שחייבים לו ותחזור ליתומים, אבל אם יצא עליה קול ד' שהיא של היתומים אינו נאמן שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן ותחזור השדה וכל הפירות ליתומים עד שיגדלו וירד איתם לדין.

ת. מסקנת הגמ' בגיטין נ' ע"ב. ומה שנקט השו"ע בלשונו אפי' שהם גדולים דמצינו בסי' ק"י דלכתובת אשה גובין בשבועה אפי' מיתומים קטנים. וכן למי שלוה לצורך מזונות בסי' ק"ט. אבל בג' הדרכים שמוזכרים בסעיף א' בסימן זה גובין מהם אף בלא שבועה. אבל בשאר ענינים אין נזקקין להם כלל אפי' בשבועה. סמ"ע ס"ק נ"ב.

א. רי"ו נתיב כ"ו ח"ג ונ"י בשם הרי"ף בפרק חזקת הבתים ל"ב ע"ב גבי עובדא דרבה בר שרשום.

ב. אפי' יום אחד כיון שלא ידוע שהיה של אביו נאמן במיגו דלא היה של אביו. סמ"ע ל"ד.

ג. ודוקא מפירות שכבר אכל, אבל אינו נאמן לעכב הקרקע בידו עד שיאכל, דהוי מיגו להוציא. סמ"ע ס"ק ל"ה. ובביאורים ס"ק ט' כתב די"ל כיון שאינו ידוע שהיה של אביו כלל הוי הפה שאסר שעדיף ממיגו ובזה מהני אף לפירות דלהבא.

ובשו"ע כאן ישנה גירסא "גובה משבחה" וכך גרס הסמ"ע, אבל הש"ך ס"ק כ"א גרס במקום "משבחה" "בשבועה" כיון שהנאמנות מכח המיגו ע"כ נשבע ע"ש. ועיי' בנתיבות ס"ק ל"ד בחידושים.

ד. והיינו שיצא הקול קודם חזקת ג' שנים שאז קול זה מהווה מחאה כמבואר בסעיף כ', אבל אם יצא הקול אחרי ג' שנים נאמן לטעון לקוח בידי אבל לומר חוב יש לי עליו במיגו דלקוח אינו נאמן דהוי מיגו דהעזה. סמ"ע ס"ק ל"ד וס"ק ל"ז.

והש"ך בס"ק י"ח. כתב ששגגה היא ביד הסמ"ע שהרי בנכסי קטן אין הבדל בין תוך ג' לאחר ג', וכאן מיירי אפי' ביצא הקול אחרי ג' שנים ג"כ אינו נאמן דכל נאמנותו מכח מיגו וכאן נפסד המיגו והוי מיגו דהעזה. נתיבות ס"ק ל"ה בחידושים.

עין משפט ג.

ח"מ סימן קמט סעיף כ.בב

ב. יט. מה שאין מחזיקין בנכסי קטן, דוקא בידוע שהיה של אביו, אבל אם אינו ידוע הוי חזקה במיגו שהיה טוען לא היתה של אביך מעולם^ה. החזיק בה בחיי אביו ג' שנים ואחר מיתת אביו בא בנו הקטן לערער אין שומעין לו. ואם צריך להביא עדים על חזקתו מביא ומקבלים עדותם אע"פ שהמערער קטן^י.

ב. כ. יצא קול שבתורת משכון בא לידו, דבר המגרע את החזקה, אם יצא קול זה בחיי אביו קודם שהחזיק בה ג' שנים והקול היה שזה במשכון לשנים ידועות ונגמרו השנים^ז אחרי מות אביו, לא הוי חזקה. אבל אם החזיק בה ג' שנים בחיי האב קודם שיצא הקול ואח"כ מת האב הוי חזקה.

ח"מ סימן קנ סעיף א

א. א. ירד לשדה בתורת משכון והדבר ידוע אין לו בה חזקה^ח. אבל אם אין שם אלא קול בעלמא^ט נתבאר בסי' קמ"ט סעיף כ'. ומ"מ עצה טובה^י לממשכן למחות בסוף כל שלוש שנים, שמא יכבוש זה שטר המשכון אחר שישכח הדבר ויטען לקוח בידי.

ה. מעובדא דרבה בר שרשום ב"ב ל"ב ומשום דאם לא נפיק עלה דארעא דיתמי היא היא נאמן לומר לקוחה היא בידי. וכתב הסמ"ע בס"ק ל' דידוע שהיה של אביו היינו שראו עדים שאביו דר בו וזה סגי ולא בעינן שידעו שודאי היה שלו.

ואע"פ שזה מיגו דהעזה כתב הש"ך בס"ק י"ז דהתוס' כתבו דאמרינן מיגו בכה"ג.

ו. כיון שהחזיק כראוי והוא עתה בידו מקבלין אפי' בפני קטן, לאפוקי אם לא נשאר בחזקתו כמבואר בסעיף כ"ג. סמ"ע ס"ק ל"ב.

ז. והטעם, כיון שאז מסתמא בחייו לא מכר לו, ומקטנים ודאי לא קנה, ולפ"ז מה שכתב כשיצא הקול אחר ג' שנים דאינו מבטל החזקה היינו אפי' יצא הקול שנגמרו שני המשכון אחר מות אביהם. סמ"ע ס"ק ל"ג.

ח. נלמד מעובדא דרבה בר שרשום ב"ב ל"ב.

ט. היינו שאין הדבר מפורסם בבירור אלא בקול בעלמא, אבל המחזיק עצמו מודה שבתורת משכון בא לידו רק טוען שאח"כ קנאו. ש"ך ס"ק א'.

י. בב"מ דף ק"י ע"א, וכההוא דמשכן פרדסא לחבירו לעשר שנים ואחר שאכלה ג' שנים אמר לו אם רצונך למכור לי מוטב ואם לאו אכבוש השטר משכונא ואטעון לקוח בידי. והוא ממציא ע"ב ע"א.

עין משפט ד.ה.

הו"מ סימן קלט פעיף ד

ד. בחלוקים על שדה ואין אחד מוחזק בה, כגון שמת בעל השדה ושנים באים ליורשו, וכל אחד אומר אני קרוב וראוי ליורשו ואין לשום אחד עדים, כל דאלים גבר.^כ

ואם גבר אחד ואכל פירותיו, ואח"כ הביא השני עדים שהוא קרוב ואין העדים יודעים אם זה שגבר הוא קרוב או לא, מוציאים מזה שגבר שהוא ספק קרוב והאחר קרוב ודאי. וצריך להחזיר כל הפירות שאכל אפי' אין ידוע שאכלם אלא על פי ל' עצמו שהודה בהם.

* דבר שהפוסקים חולקים בו ולא תופס אף אחד מהם, אם הוא דבר ששייך בו חלוקה חולקין, ואם לא שייך בו דין חלוקה כל דאלים גבר.^מ

דף לג:

עין משפט א.

הו"מ סימן קמה פעיף ג

ג. לא מצא עדים אלא רק על שתי שנים צריך להחזיר הקרקע והפירות

כ. ומשמע דלא נותנים לזה שאומר שהוא קרוב יותר מכיון שישנו עוד אחד המכחישו וטוען לקירבה יותר ממנו הא בלאו הכי נותנים לאחד שבא ואומר שהוא קרוב בלי מכחישו ולא צריך עדים שהוא קרוב והוא מורישו, ומכאן קצת ראייה שלא צריך עדים להוריד לירושה כשאין מכחיש או מערער ומה שמצריכים עדים כדי לאמת שפלוני מת. ועיין בס"י רפ"ד ברמ"א בסעיף א' ובמרן בסעיף ב' ובמש"כ במנחת אשר שם באות ג'.

ל. שהרי לא טען שקנה השדה, אלא טוען שירשו מקרובו, וכיון שהקרקע יוצאת מתחת ידו ע"י עדים אלו, אין לו מיגו נגד העדים, ממילא צריך לשלם גם הפירות שאכל. סמ"ע ס"ק ח'.

ועוד אפי' אכל הפירות ג' שנים וטוען ברי ויש לו מיגו דלא אכלתי לא מהני מטעם שלא טען שקנה השדה אלא שירש, וכיון שאין לו זכות בפירות אלא מכח ירושה ועל הקרקע אין לו מיגו, צריך לשלם גם על הפירות אף שיש לו מיגו עליהם. סמ"ע ס"ק ח'.

והש"ך בס"ק ה' חולק דאם יש לו מיגו דלא אכלתי נאמן כשטוען ברי, ורק בטוען שמא משלם הפירות.

מ. כתב הש"ך בס"ק ו' דלא אמרינן כל דאלים גבר אלא בטוען ברי או בדבר שאפשר להתברר, דשמא יבואו עדים ויעידו ונמצא דברי הכי"ד שבורים ונסתרים, משא"כ בדבר שאי אפשר להתברר ואין טוען ברי, וכל זה לכתחילה, אבל תפיסה מהני בפלוגתא של הפוסקים ואפי' בקרקע.

שאכל, בין ששנים מעידים על השתי שנים בין שעד אחד מעיד עליהם, ומיהו פירות של שנה שלישית אין צריך להחזיר שאם נאמין לו שאכלם ג"כ, נמצא שהוחזק גם בקרקע.

ד. אם הביא עד אחד שאכלה ג' שנים מחזיר הקרקע ולא הפירות מטעם הנזכר, ואין צריך לומר כשאינן עדים כלל על אכילת הפירות שמחזיר הקרקע ולא הפירות.

עין משפט ב. חו"מ פימן קלו פעיף א

א. היורד לתוך שדה חבירו וליקט פירותיו, ובעל השדה טוען שבגזל לקחם וזה אומר שמכרם לו נאמן בשבועת היסת שמכרם לו אע"פ שיש עדים שליטן.

ג. ב"ב ל"ג ע"ב עובדא לקמיה דרב נחמן ואינו נאמן לומר שקנאה ודידיה אכל במיגו דלא אכלתי, כיון שאם היה טוען לא אכלתי היה מחוייב שבועה נגד העד שמעיד שאכל והו"ל מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם. סמ"ע ס"ק ד'.

וכתב הש"ך בס"ק ב' דגם אם ליכא עדים כלל ג"כ אינו נאמן על הפירות במיגו דלא אכלתי כיון שהקרקע יוצאת מתחת ידו והיא דעת התוס' ב"ב ל"ג ד"ה ה"ג, אבל הרמב"ן והנ"י שם והריב"ש ס' של"ו חולקים וכדבריהם נראה עיקר שאם ליכא עדים כלל הוא נאמן במיגו.

ס. דאם נאמין לו שאכל ג' שנים הרי החזיק, סמ"ע ס"ק ה', ואפי' אם המערער מודה שאכל ג' שנים רק שטוען בגזל אכלה, אפי"ה נאמן המערער שלא מכר ולא נתן לו כלום ותחזור לו הקרקע בלבד. ועיין בביאורים ס"ק ה'.

ע. מימרא דרב זביד בבתרא ל"ג ע"ב דלא חציף איניש למיכל פירי דלאו דיליה, ושטרא לפירי לא עבדי אינשי כפירוש בגמ' שם.

וכיון שליטן מוחזק הוא בהם, ולא צריך שיאמר תחילה אלך ואלקט הפירות שאז ישנה הסברא דאין אדם מעיז לומר כן אם הם לא שלו. ורק בליקטן ועדיין מונחין בשדה של בעל האילן בזה אינו נאמן המלקטן, אבל אם אמר תחילה אלך ואלקט פירות אילן זה דכיון שיש חזקה שאין אדם מעיז אף בלא מוחזק בהם נאמן ובזה איירי בסעיף ב', אבל במוחזק בהם נאמן גם בלא שאמר אלך ואלקט תחילה. סמ"ע ס"ק א'. ובביאורים בס"ק א' כתב דכל זה באינו ידוע אם ליקטן שלא בפני בעל הבית, אבל אם ידוע שליטן שלא בפני בעל הבית וישנם עדים בזה אפי' הכניסם לביתו אינו נאמן אלא באמר תחילה אלך ואלקט פירות פלוני לפני שליטן אז נאמן מטעם דלא חציף.

עין משפט ג.

ח"מ פימן קלז סעיף ב

ב. אם אין בעל השדה כאן ^פ ואמר אלך ואלקט פירות האילן או השדה של פלוני שמכרם לי, אין בי"ד צריכים למונעו ^ז. ואם באו הבעלים קודם שליקטם ^ק מעכבים על ידו, ואפי' אם ליקטן כבר והכניסם לרשותו אם טוען שמכר לו גוף השדה אינו נאמן אף על הפירות שאכל כיון שאין לו שטר על השדה ולא חזקת שלוש שנים.

עין משפט ד.

ח"מ פימן עה סעיף יג

טז. מנה הלוייתך והרי עד אחד ^ר, והשני אומר כן הוא אבל פרעתוך ^ש, או שאמר אתה חייב לי ממקום אחר כנגד אותו מנה, אם העד מעיד שלא פרעו ולא זזה ידו מתוך ידו, או שהוא תוך זמנו, וכן אם טען תחילה להד"ם, ואח"כ הוציא עליו עד אחד וחזר ואמר פרעתי ^ת,

פ. ה"ה אם הוא כאן, רק שנקט אינו כאן, דאם ישנו כאן, מסתמא בעל השדה בעצמו ימנענו. סמ"ע ס"ק א'.

צ. שם בגמ' מטעם דלא חציף איניש.

ק. כ"כ הרשב"ם שם בד"ה מהימן והתוס' שם ד"ה ואי טעין. אבל אחר שליקטן אפי' מונחים בשדה של בעל האילן נאמן המלקט נגד בעל הבית מטעם חזקה דאין אדם חציף לומר אלך ואלקוט כשאין לו רשות. אבל אם מערער עליו קודם שילקט לא מהני חזקת אמירה זו דא"כ כל עז מצח יסמוך ע"ז לומר אלך ואלקוט, משום שיודע שהבעלים לא יכולים למחות בו.

ואם כבר ליקט ומונחים זמן מרובה בשדה הוי כאומר אלך ואלקוט. ובאמירה זו של אלך ואלקוט ישנה מחלוקת ראשונים אם בעינן דוקא בפרהסיא ובקיבוץ גדול, או סגי בפני מעט אנשים. סמ"ע ס"ק א'.

ר. רמב"ם פ"ד מהלכות טוען הלכה ח'.

ש. דין פרעתוך, לא נמצא ברמב"ם כי אם בהחזקת כפרן, וכבר תמהו הסמ"ע והב"ח על דברי המחבר שנקט גם פרעתוך שהרי אפי' היו ב' עדים נגדו ואמר פרעתוך נאמן בהיסת, דהמלוה חבירו בעדים א"צ לפורעו בעדים וא"כ בעד אחד שמעיד שהלוהו ולא פרעו ישבע להכחישו, והש"ך בס"ק ל"ז כתב שהמחבר מדבר בפרעון שאינו נאמן עליו אלא במיגו, כגון שטוען מחלת לי או נתת לי במתנה וכיוצא בזה, דבכה"ג אינו נאמן אלא במיגו דפרעתי, וע"כ כשהעד מעיד שלא פרע הו"ל מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, וסיים הש"ך שזה דין אמת.

ובבאר הגולה בס"ק ח' תירץ בענין אחר. אך הב"ח כתב שטעות סופר נפלה בדברי המחבר. ת. בתשובת הרשב"א שהובא בב"י נראה שחולק על דין זה, וס"ל דכיון שאפי' בשני עדים לא נתחייב ממון אלא מתוך שהחזקת כפרן, א"כ בעד אחד לא הוי מחוייב שבועה שאינו יכול ומשלם, ש"ך ס"ק ל"ח. וכתב הט"ז בסי' ע"ט סעיף ט' דלדברי המחבר דוקא

בכל אלו הרי הוא מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם *.

יז. במקום שיכול לומר פרעתי ב או החזרתי לא אמרינן בו מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם, שנאמן במיגו.

יח. טענו חטפת ממני חפץ ויש לו עד על כך שחטפו א, והוא משיב ודאי חטפתי אבל שלי חטפתי, הרי הוא מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע ומשלם ד.

י"א דוקא שהעד מעיד שלא בא לידו בתורת משכון, אבל אם העד מעיד שבא לידו בתורת משכון ואינו זוכר כמה הלוח עליו, המלוח נאמן בשבועתו לומר כמה הלוח עליו, ולא אומרים מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע וישלם. הואיל ובא לידו החפץ בדין ה, ויש חולקין.

אם הודה לדברי העד מיד, אבל אם לא הודה לו אלא בשעה שבא לישבע חזר ואמר לויתי ופרעתי נשבע ונפטר.

א. מ"מ יכול להשביעו אח"כ היסת ש"ך ס"ק ל"ט.

ב. בסמ"ע ס"ק ל"ג כתב דהיינו שאין העד מעיד שלא זזה ידו מתוך ידו, שאז יכול לומר פרעתי, ונאמן ג"כ לומר יש לי בידו כנגדו במיגו דפרעתי, ודלא כריב"ם אבל הש"ך בס"ק מ' השיג עליו.

ג. עובדא דנסכא דר' אבא בתרא ל"ג ע"ב. והטעם שמחוייב שבועה ואינו יכול לישבע הוא, הגם שאין העד מעיד שחטף דבר שאינו שלו, מ"מ כיון שהוא בעצמו הודה שחטפו, והתורה האמינתו לאחד כשניים, אם לא שישבע כנגדו, והרי כאן מודה לעדותו ואינו יכול לישבע, מש"ה משלם.

ומה שלא נאמן במיגו שלא היה אומר לא חטפתי, משום שהיה צריך להכחיש העד ולישבע נגדו, כ"כ בתוס' בחזקת הבתים ל"ד ע"א ד"ה הוי בשם ר"י.

ועוד כתבו התוס' שם בשם ריב"ם, דאע"ג דהוי מיגו מעליא, מ"מ כיון שהתורה האמינתו לעד אחד לענין שבועה, מוכרח הוא לישבע נגדו או לשלם. ש"ך ס"ק מ"ג.

וכתב הסמ"ע בס"ק ל"ד מה שאינו נאמן לומר שלו הוא במיגו דהחזרתי, הטעם כמו שכתב ה"ה דהגוזל מחבירו אינו נאמן לומר החזרתי אלא בעדים, או שהמדובר שראוהו בידו בשעת התביעה, או שאמר העד לא זזה ידי מתוך ידו. ועיין בס"י שס"א בסופו דנקטינן שגולן אינו צריך להחזיר הגזילה בעדים.

ד. ה"ה באין עד אחד אלא תבעו ע"פ כתב ידו שיש בו נאמנות והוא מקויים בעד אחד וטוען עליו פרעתי, כיון שאינו נאמן אלא במיגו דמזויף הו"ל מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם ש"ך ס"ק מ"ב.

ואם יש לו עד המסייעו ששלו חטף, עיין בקצות פ"ז ס"ק ט' דמהני.

ה. הרשב"א בתשובה ח"א סי' אלף מ' וסי' תתקצ"ח. והחולקים הם תשובת הרמב"ן בתשובות במיזחסות סי' פ"ד.

יט. מנה לי בידך, והנתבע אומר אין לך בידי אלא חמשים, והשאר איני יודע, הרי זה מתוך שאינו יכול לישבע משלם^י, והתובע אינו צריך לישבע^ז אלא אם ירצה הלוח יחרים סתם על כל מי שנוטל ממנו שלא כדין. ואם השיבו חמשים לויתי ממך ופרעתך, וחמשים האחרים איני יודע אם לויתי, ישבע היסת שפרע החמשים, ושאינו יודע מחמשים שתבעו בהם^ח.

הו"מ סימן שסד סעיף ג.ד

ב. היה שם רק עד אחד בלבד, ובעה"ב טוען שגזל בידו, וזה טוען לקוח בידי או בחוב גביתי אותו או שלי היה ופקדון הוא אצלך, הרי זה חייב להחזיר הכלי לבעליו בלא שבועה^ט, דאם היו שני עדים היה חייב לשלם ועכשיו שאין אלא עד אחד חייב שבועה^י ואינו יכול לישבע שהרי אינו מכחיש את העד, וכל שמחוייב שבועה ואינו יכול לישבע משלם^כ, וע"כ אם כפר ואמר לא נכנסתי לביתו ולא נטלתי כלום הואיל

ו. רמב"ם בפ"ד מטוען דין ז'. ממירא דרבא מצינא צ"ח. וכתב בפעמוני זהב דה"ה אם אמר הילך על החמשים פשוט דזה פוטרו משבועה מן התורה, וישבע היסת על השאר שאינו יודע ופטור וכן פסק הרמ"א בסי' רצ"ח סעיף ב', וכ"כ הש"ך בסי' שד"מ ס"ק א', וכן כתב רש"י במצינא צ"ח ד"ה קא משכחת וכו'...

ז. אפי' אחר הפרעון שהרי אין טוען ברי ש"ך ס"ק מ"ו.

ח. כתב הב"י פשוט הוא, וה"ה אם השיבו איני יודע שאני חייב לך כלום כי אם חמשים, ישבע כדבריו ופטור. ב"י בשם מצאתי כתוב.

ט. פירוש בלא שבועה מצד הנגזל. שם ברמב"ם הלכה י"ג ונלמד מנסכא דרבי אבא, ב"ב ל"ג ע"ב.

י. ותמה הראב"ד שם מאחר שבעה"ב לא היה שם אין כאן טענת ברי, וכתב ה"ה דשבועת עד אחד יש סוברים אפי' על טענת שמא דבכל מקום ששנים מחייבין ממון אחד מחייבו שבועה, או אפשר מאחר שבעה"ב רואה אותה בידו טענת ברי היא אע"פ שלא ראה כשהוציאה מביתו אלא שהעד מעיד כן. באר הגולה אות ג'.

כ. ומש"כ הטור בסי' צ' סעיף ג' אם היה עד אחד מעידו, נשבע שלא גזלו, שם העד לא ראה מה שהוציא, ואפי' שנים בכה"ג אין הנגזל נוטל אלא בשבועה, ובכה"ג לא אמרינן כל ששנים מחייבים אותו ממון אחד מחייבו שבועה ומתוך שאינו יכול לישבע משלם, כיון שהשנים לא מחייבין אותו ממון כי אם בשבועת הנוטלין, משא"כ כאן דמיירי שהעד ראה מה שהוציא דבכה"ג בשני עדים מחייבין אותו ממון בנכנס שלא בפניו, או נכנס למשכנו משום כך כאן אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע נגד העד משלם. סמ"ע ס"ק ג'.

ועוד כתב בסמ"ע ס"ק ב' דאין להקשות שנאמינו ששלנו נטל במיגו שהיה נשבע נגדו שלא נטל כלום, או במיגו דהחזרתי לך, דאין זה מיגו כיון שהוא נגד חזקה שכל כהאי גוונא משל בעל הבית הוא נוטל, וגם זה מיגו דהעזה נגד העד שראה אותו.

ואין שם אלא עד אחד והוא מכחישו הרי זה נשבע שבועת התורה שלא לקח מביתו כלום ונפטר.

ה. ג. חטף לשון כסף מיד חבירו בפני עד אחד, ואמר חטפתי ושלי חטפתי, הרי הוא חייב להחזיר ל.

וכתב בפעמוני זהב מה שהסמ"ע לא הקשה קושיתו גם בסעיף ב' בראוהו עדים שגם שם יש להקשות נאמין לו במיגו דהחזרתי, או שלא נטל כלום, דשם י"ל, דס"ל למר"ן דהגוזל את חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים והוא בסי' שס"א סעיף ח' כיש בתרא. ובפרישה כתב לתרץ דבראו ב' עדים איירי שגם ראוהו עדיין בידו ואז אינו נאמן לומר החזרתי נגדם דאם אין עדים שעדיין תחת ידו יהיה נאמן במיגו דהחזרתי גם נגד עדים שראו שנכנס כדלעיל בסי' קל"ג סעיף ג'-ד'. וא"כ אין הכרח שמר"ן פסק כיש בתרא בסעיף ח'. כך סיים בפעמוני זהב. ועיין במש"כ לעיל בסי' שס"א במנחת אשר בהערות אות כ"ב. ל. עובדא דנסכא דר' אבא ב"ב ל"ג ע"ב, ובשבועות מ"ז ע"א. וכתב ה"ה שם דנראה מדברי הרמב"ם דהגוזל את חבירו בעדים צריך להחזיר לו בעדים וכבר חלקו בזה חכמי הדורות, ומבואר בסי' שס"א סעיף ח'.